

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Reykjavík 24. janúar 2023

Efni:

Umsögn Landverndar vegna Fiskeldi Geo Salmo í Ölfusi, allt að 24.000 tonn Mat á umhverfisáhrifum - kynning umhverfismatsskýrslu

Stjórn Landvernd hefur kynnt sér framangreinda frummatsskýrslu og telur nauðsynlegt að gera eftirfarandi athugasemdir.

Orkuöflun og orkuskipti

Stjórn Landverndar telur að orkuskipti eiga að hafa algjöran forgang í orkubúskap landsins. Í skýrslunni kemur fram að aflþörf þessarar starfsemi verði allt 25 MW. Ekki er upplýst hvernig á að afla þeirri orku né hvort hugsanlega leiði það til þess að nauðsynlegum orkuskiptum seinki. Stjórn Landverndar telur það óásættanlegt að ekki sé gerð grein fyrir hvernig afla á orku fyrir starfsemina.

Landslagsvernd

Suðurstrandaleið er stór og heillandi landslagsupplifun með nútímahraun sem njóta verndar náttúruverndarlaga og með stórkostlegt Atlandshafið í forgrunni. Saga og búsetjuminjar krydda landslagið. Fram til þess hefur landslagið orðið fyrir lítil röskun, ef lítið er fram hjá veginum sjálfum. Með þeim stórkallalegu mannvirkjum sem áformuð eru er skorin drjúg sneið af þessari verðmætu landslagsheild frá Ísólfskála, um Herdísarvík, Strandakirkju til Þorlákshafnar. Stjórn Landverndar telur að of lítið sé gert úr neikvæðum landslagsáhrifum í frummatsskýrslunni. Jafnframt telur stjórnin að leggja verði meiri áherslu og metnað á hönnun mannvirkja og varnargarða til að draga megi sem mest úr þessum áhrifum.

Jarðminjar

Stöðin er að öllu leyti byggð á hraunum frá nútíma en svo virðist sem ákvæði í lögum um vernd slíkra svæða hafi enga meiningu. Samkvæmt náttúruverndarlögum verða framkvæmda aðila að sýna fram á að brýn nauðsyn sé fyrir því að reisa og reka stöðina. Stjórn Landverndar kallar eftir haldgóðum skýringum á þessu.

Grunnvatn

Í skýrslunni kemur fram að einhverjar líkur séu á því að grunnvatnsnotkun geti valdið niðurdrætti í Hlíðarvatni. Hlíðarvatn er náttúruperla á svæðinu, ríkt fuglalíf og nýtt til veiða og útvisar. Stjórn Landverndar telur mikilvægt að komið verði í veg fyrir alla röskun á vatninu.

Undir mynd 8.3 stendur „Reiknað aðrennissvæði fyrirhugaðrar vinnslu“ og vísað til skýrslu vatnaskila frá 2022. Af lögun afrennissvæðisins má ráða að þar er gert ráð fyrir tregara aðrennslis þar sem eldra berg stendur upp úr hraunum frá nútíma við Hlíðarenda. Ekki verður séð að sprungurein Hengilseldstöðvarinnar sé talin hafa nokkur áhrif á grunnvatnsstrauma á svæðinu. Til samanburðar er sprungurein Krísuvíkureldstöðvarinnar grundvallarþáttur í grunnvatnsrennslis á vatnstökusvæðunum ofan við höfuðborgarsvæðið, þ.e. frá Gvendarbrunnum að Kaldárseli. Áhrifasvæðið sem sýnt er á mynd 8.4 teygir sig langt inn í sprungureinina, einkum við hæsta hluta Selvogsheiðar.

Í texta er vísað í jarðfræðikort ÍSOR og væntanlega átt við Jarðfræðikort af Suðvesturlandi í mælikvarða 1:100.000 en það finnst þó hvergi í heimildaskrá. Sprungureinin kemur skýrt fram á jarðfræðikortinu en í umfjöllun um grunnvatn er hvergi á hana minnst.

Af framangreindum ástæðum verður að telja að niðurstöður líkanreikninga fyrir grunnvatn séu í meira lagi vafasamir og alls ekki hægt að byggja á þeim við risaframkvæmd sem byggir að stærstum hluta á nýtingu grunnvatns.

Stjórn Landvernd telur því óhjákvæmilegt að öll umfjöllunin um grunnvatnið sé tekin til rækilegrar endurskoðunar þar sem allir jarðfræðilegir áhrifaþættir verða skoðaðir.

Fráveita

Í skýrslunni er vísað til þess að nota eigi siturbeð til að hreinsa frárennslis frá fráveitu. Rétt er að minn á að sífellt koma fleiri og betri lausnir en siturbeð til að hreinsa frárennslis og engin ástæða til að halda fast í þá aðferð sem hefur sýnt sig að geta verið varasöm.

Fóður

Stjórn Landverndar vill beina þeirri spurningu til Skipulagsstofnunar hvort ástæða sé til að meta áhrif framleiðslunnar út fyrir landamæri Íslands þar sem fyrirséð að fóður fyrir fiskinn verði að mestu innflutt og að öllum líkindum muni innihalda mikið af soyabaunum sem gætu komið til dæmis frá landsvæðum þar sem regnskógum hefur verið rutt burt til ræktunar. Í öllu falli hvort útreikningar á loftslagsáhrifum framkvæmdarinnar þurfi ekki að fela í sér áhrifin af ræktun og flutningi fóðurs fyrir fiskinn.

Með vinsemi og virðingu,

Auður Önnu Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri Landverndar